

June 5, 1974

**Report from D. Stoyanov to T. Zhivkov on
Strengthening of the Bulgarian Border with
Yugoslavia**

Citation:

"Report from D. Stoyanov to T. Zhivkov on Strengthening of the Bulgarian Border with Yugoslavia", June 5, 1974, Wilson Center Digital Archive, Central State Archive, Sofia, Fond 1-B, Record 64, File 443. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/112538>

Summary:

The Minister of Internal Affairs, Dimitar Stoyanov, reports on the security situation along Yugoslav-Bulgarian border. Since that border is the one most often used by defectors, the Minister proposes a 50% increase in the border patrol troops.

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

Лично строго секретно!

к. 850

У

Екз. № 1

ДО
ПЪРВИЯ СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП И
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ НА
НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ДР. ТОДОР ЖИВКОВ

Д О К Л А Д

от министъра на вътрешните ра-
боти Димитър Стоянов

ДРУГАРЮ ЖИВКОВ,

Решенията на Октомврийския пленум на ЦК на БКП от 1970 г. задължават да се усили охраната на държавната граница. Ръководството на Министерството на вътрешните работи обсъди няколко пъти изпълнението на решенията на пленума и констатира, че охраната на западната граница не отговаря на изискванията на съвременната оперативна обстановка.

Вследствие на това бяха набелязани и проведени редица мероприятия за усиляване охраната на западната граница в съответствие с решенията на пленума, по-важни от които са:

- прегрупиране на част от силите и средствата от южната на западната граница за разкриване на нови и усилване на съществуващите застави;

- увеличаване количеството на автомобилната, сигналната и свързочната техника за създаване по-голяма маневреност със силите и средствата;

- подобряване оперативното обслужване на приграничния район;

- активизиране участието на доброволните отряди и местното население в охраната на границата.

В резултат на взетите мерки настъпи известно подобрене в охраната на западната граница. При сравнително увеличена активност на границата през последните няколко години безнаказаните нарушения са намалени с около 3-4% през 1973 година в сравнение с 1971 г.

Независимо от достиженията все още надеждността в охраната на тази граница е ниска. Извършена беше оценка на резултатите от проведените мероприятия и се набелязва разкриване на нови гранични застави, изграждане на електросигнализационни системи на най-оперативните направления на западната граница, устройване на контролно-следови полоси, усилване на рубежите за прикриване и др.

Въпреки взетите и новонабелязаните мерки ръководството на Министерството на вътрешните работи счита, че охраната на западната граница не е надеждно осигурена, което е известно на емиграционно настроените лица.

3

Поради това през последните години опитите за нарушение на българо-югославската граница се увеличиха значително и съставляват 56% от всички опити за нарушение на държавната граница. Около 80% от безнаказаните нарушения са на западната граница. Установено е, че поради ненадеждната охрана на югославските граници противникът организира извеждането в западните страни на наши граждани и граждани на ГДР, Полша, Чехословакия и Унгария, дошли на почивка в НР България. Има случаи наши граждани, избягали в Италия, Австрия и други капиталистически страни, да идват незаконно в страната през Югославия и да извеждат близките си и други граждани. Само през 1973 г. 17 изменници на родината, намиращи се в западните страни, са осъществили срещи с български граждани на югославска територия. Бягствата на наши и чужди граждани в капиталистическите страни през територията на Югославия, се улесняват и от обстоятелството, че в много райони границата на СФРЮ със западните държави е отворена.

От 1971 г. до 1973 г. 1022 лица са били в подготовка, извършили са опит за нарушение или са нарушили границата с Югославия. От тях 414 лица са преминали незаконно от НР България в СФРЮ, 118 от които са граждани на другите социалистически страни, което zlepоставя нашата страна пред тях.

Въпреки устната договореност югославските власти не връщат всички лица, преминали на тяхна територия, а има случаи да връщат такива неофициално – без знанието

7

4

на нашите органи.

Югославските органи системно усилват мерките по охраната на границата с нашата страна. Провеждат строг режим към българските граждани, пребиваващи в Югославия, което е свързано с осъществяването на укрепително-отбранителни и подривни мероприятия срещу НР България.

Югославските разузнавателни и контраразузнавателни органи подлагат на разпити българските граждани, преминали нелегално или посетили с редовни документи Югославия. Провеждат вербовъчна работа сред нашите граждани и изпращат агентура в нашата страна с разузнавателни задачи. Събират секретна информация от военен, политически, икономически и друг характер. Проявяват подчертан интерес за наличието на съветски войски и военни специалисти у нас, за числеността и дислокацията на подразделенията на Българската народна армия и Министерството на вътрешните работи.

Военните маневри, проведени в Сърбия и Македония в края на септември и началото на октомври м.г., бяха насочени срещу нашата страна. Утвърдените бюджети на тези републики за маневрите бяха с 30% по-големи от предвидените средства за останалите републики. Отговорни политически и военни ръководители на Югославия в речите си пред подразделенията и населението са подчертавали, че "източната граница трябва да бъде най-добре охранявана, за да бъде предотвратена всякаква изненада".

Югославските органи на сигурността подложиха на

разузнавателни разпити, тероризираха и шантажираха много наши граждани, посетили Югославия с редовни документи в навечерието и по време на маневрите, връщаха ги обратно и им налагаха забрана за посещение на СФРЮ за срок от 3 до 5 години.

Ненадеждната охрана на западната граница улеснява дейността както на югославските, така и на империалистическите разузнавателни органи.

С разрешение на югославските власти в Белград, Загреб, Любляна и Скопие са създадени и функционират американски културни центрове. В Скопие такъв център в последно време е открит и от ГФР. Специалните служби на западните страни използват тези центрове за провеждане идеологическа диверсия и разузнавателна дейност срещу НР България и другите социалистически страни. Внасят и разпространяват антисоциалистическа и антисъветска литература, като емигрантските издания "Посев", "Граници", "Гласът на родината" и др.

Основната причина за ненадеждната охрана на западната граница е недостигът на личен състав на Гранични войски. Сега границата със СФРЮ се охранява от 31 гранични застави /средно по 15 души/, сведени в два гранични отряда и една самостоятелна комендатура. Общият им числен състав е 836 души. Като се изключи личният състав от щабове и щабните подразделения за непосредствена охрана на границата остава минимален брой военнослужещи. Поради това границата се охранява на няколко отделни направления, а на останалите участъци тя фактически е от-

ворена, тъй като се води само периодично наблюдение. На тази граница няма и паспортно-граничен режим, което улеснява безпрепятственото движение на нарушителите в граничния район.

Югославската страна охранява тази граница с над 2400 души, без да се имат предвид резервните и щабните подразделения.

Съотношението на силите е повече от 1 : 3 в полза на югославяните.

Ръководството на Министерството на вътрешните работи счита, че за осигуряване изпълнението на решенията на Октомврийския пленум на ЦК на БКП и препоръките на Политбюро на ЦК на БКП за създаване на надеждна охрана е необходимо личният състав на Гранични войски на западната граница да бъде увеличен с 1200 военнослужещи. Тези военнослужещи са необходими за:

- разкриване на 16 нови гранични застави;
- усилване на съществуващите гранични застави;
- разкриване на 2 оперативни комендатури за прикриване в дълбочина най-важните направления;
- формиране на сапърни роти за инженерно оборудване на границата;
- създаване на школни роти за подготовка на младши сержантски кадри за западната граница;
- за усилване на маневрените групи, свързочните роти и други обслужващи подразделения.

Министерството на вътрешните работи няма възможност с разполагаемите сили да увеличава личния състав на

Гранични войски. В резултат на извършените прегрупирания се нарушава надеждността на охраната на южната граница.

Ръководството е на мнение, че усиляването на личния състав на Гранични войски няма да доведе до понижаване на отбранителната мощ на страната. Личният състав на Гранични войски изпълнява задълженията по охраната на границата само в мирно време, а при война той води бойни действия в състава на Българската народна армия.

Усиляването на охраната няма да затруднява връзките между граничното население на двете страни, тъй като установеният режим за преминаване през граничните контролно-пропускателни пунктове няма да се измени.

Въз основа на изложеното

П Р Е Д Л А Г А М:

1. Личният състав на Гранични войски през периода 1974/1975 г. да бъде увеличен с 1200 души, които да се използват за усиляване охраната на западната граница.
2. По българо-югославската граница да се създаде гранична зона с дълбочина до 6 км, в която да се ограничи движението на лица от вътрешността на страната.

М И Н И С Т Ъ Р:

